

Ročná správa o riešení projektu APVV-0619-10 „Umelecké a spoločenské funkcie súčasného slovenského divadla“ za rok 2013

1. Postup prác pri riešení projektu u príjemcu podpory vzhľadom na harmonogram riešenia projektu

Tímový výskum umeleckých a spoločenských funkcií súčasného slovenského divadla, ktorý financuje APVV, sa začal v máji 2011. Po smrti hlavného riešiteľa doc. M. Blahynku, PhD. sa hlavným riešiteľom stal PhDr. A. Mat'ašík, PhD.

V súlade s úlohami definovanými v projekte sa výskum v predposlednom roku plánovaného obdobia dostal do štádia, keď jednotliví riešitelia ukončujú selektívne skúmanie izolovaných fenoménov (tvorivých osobností, výnimočných tendencií a pod.) a vo výstupoch už prevažujú syntetické pohľady na ucelené segmenty divadelnej tvorby. Metodologicky sa ukazuje ako opodstatnená voľba postupu od analýzy jednotlivostí ku komplexnejšiemu pohľadu na celok.

2. Rozbor výsledkov riešenia vzhľadom na stanovené ciele

Najvýznamnejším výstupom riešenia projektu Umelecké a spoločenské funkcie súčasného slovenského divadla bolo usporiadanie dvojdňovej konferencie s medzinárodnou účasťou **Premeny divadla (k umeleckému vývoju a zmene spoločenských kontextov divadelnej tvorby)**, ktorá sa uskutočnila 13. a 14. júna 2013 v Malom kongresovom centre SAV, Štefánikova 3, Bratislava. Počas konferencie odznelo 23 referátov (v tom 9 referátov členov riešiteľského kolektívu). Výberom pozvaných hostí vedecká tajomníčka konferencie Mgr. Michaela Mojžišová, PhD. v spolupráci s ostatnými riešiteľmi dosiahla oba vopred stanovené ciele:

- a/ vytvoriť priestor na porovnanie vývojových tendencií v divadelných kultúrach s podobnou historickou skúsenosťou (preto výber odborníkov z Českej republiky, Poľska, Ruska, kde sa podobne ako v podmienkach Slovenskej republiky musela divadelná tvorba vyrovnávať s prechodom spoločnosti na princíp trhovej ekonomiky so všetkými sociálnymi dôsledkami);
- b/ získať cez príspevky pozvaných hostí nové pohľady na skúmané fenomény a teda verifikovať objektivitu výsledkov výskumu konfrontáciou s názormi iných popredných domácich zahraničných teatrologov. Konferencia vyvolala záujem medzi slovenskými

odborníkmi i poslucháčmi umeleckých a umenovedných odborov a zborník referátov, ktorý vyšiel ako tematické číslo revue Slovenské divadlo bol krátko po vydaní rozobraný. Zahraniční účastníci konferencie po zoznámení sa s výsledkami výskumu v rámci projektu APVV-0619-10 a po individuálnych rozhovoroch, v ktorých spoznali aj ďalšie výskumné aktivity pracovníkov Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV, formulovali svoje nadšenie nad atraktivnosťou skúmanej problematiky a priamo podnietili vedenie ÚDFV SAV, aby hľadalo možnosť vydať najpozoruhodnejšie výstupy v preklade do anglického jazyka. Podarilo sa to uskutočniť v spolupráci s Katedrou anglistiky Filozofickej fakulty UK v Bratislave a v závere roka 2013 vyšlo mimoriadne číslo revue Slovenské divadlo, v ktorom je publikovaných osem štúdií vedeckých pracovníkov ÚDFV SAV (v rozsahu 122 strán). Sprístupnením textov v anglickom jazyku sa vytvoril predpoklad na oboznámenie sa zahraničných bádateľov s výsledkami výskumu a následne je možné predpokladať aj zhodnotenie našich čiastkových výsledkov v medzinárodnom kontexte.

Z aspektu problematiky skúmanej v rámci projektu APVV je napríklad pozoruhodné, že naprieč jednotlivými divadelnými kultúrami možno identifikovať podobný hodnotiaci pohľad na uplatňovanie sa feministických tendencií v divadelnej tvorbe, na využívanie divadelných postupov v rámci sociálnej práce (divadelná tvorba sociálne vylúčených skupín) a na experimentálnu tímovú divadelnú tvorbu laboratórneho typu. Celkom nové hodnoty vyzdvihli autori pri kontextovom posudzovaní nových dramatických textov, pričom štúdie poukazujú na pozoruhodné súvislosti a tendencie vo veľmi rozdielnych kultúrnych súradniciach (vplyvy ázijských kultúrnych tradícií, inšpirácie modernou európskou drámou).

Riešiteľský kolektív venuje sústredenú pozornosť aj ozrejmovaniu podstatných spoločenských súvislostí, do ktorých divadelné dielo vstupuje a ktoré majú vplyv na jeho recepciu. Podľa prvých výstupov je zrejmé, že práve výrazná reštrukturalizácia spoločenských priorít a strata výsadného a privilegovaného postavenia ktoré divadelná tvorba v druhej polovici 20. storočia dosiahla, bude jednou z dominánt záverečného výstupu celého výskumu.

3. Zoznam výstupov a prínosov projektu za rok 2013

Závazok riešiteľského kolektívu publikovať v roku 2013 spolu 13 štúdií v recenzovaných vedeckých periodikách a 4 štúdie v nerecenzovaných periodikách a zborníkoch bol kvantitatívne výrazne prekročený. Členovia riešiteľského kolektívu publikovali spolu 21 nových pôvodných vedeckých štúdií v recenzovaných zborníkoch a časopisoch, ďalších 10 príspevkov malo charakter popularizačný a 7 štúdií, publikovaných prv v slovenskom jazyku,

vyšlo v mimoriadnom čísle revue Slovenské divadlo v anglickom preklade (*súpis výstupov uvádzame v samostatnom súbore*).

V rámci popularizácie projektu sa uskutočnili aj prednášky členov riešiteľského kolektívu na vysokých školách v Bratislave, Banskej Bystrici a Nitre. Na prezentáciu projektu APVV-0619-10 využili členovia riešiteľského kolektívu aj podujatia, ktoré v rámci Týždňa vedy a techniky 2013, pripravil Ústav divadelnej a filmovej vedy SAV.

Súčasťou výskumu boli aj v roku 2013 cesty na domáce a zahraničné divadelné festivaly, prehliadky a konferencie. Členovia riešiteľského tímu na základe potrieb vyplývajúcich z ich individuálnych výskumných tém navštívili podujatia v Rakúsku, Francúzsku, Taliansku, Českej republike, Macedónsku a Dánsku.

Riešiteľský kolektív dosiahol úsporu v čerpaní rozpočtovaných prostriedkov na pracovné domáce i zahraničné cesty. Rozdiel vznikol najmä pozorným posudzovaním účelnosti vynaloženia prostriedkov tak, aby členovia riešiteľského kolektívu necestovali na zbytočne dlhé pobyty, ale efektívne využili možnosť zoznámiť sa s dielami, ktoré zahrnuli do svojich štúdií, prípadne skúmať potrebné dokumenty v archívoch a knižniciach. Ušetrené prostriedky sme vrátili v termíne na účet poskytovateľa.

4. Upresnenie harmonogramu prác a cieľov na rok 2014

Rozpočet na rok 2014 je konštruovaný s vedomím, že ide o záverečný rok riešenia projektu a podľa predbežných plánov činnosti členov riešiteľského kolektívu budú navrhované prostriedky postačovať na realizáciu potrebných prác a výskumu.

Na rok 2014, záverečný rok práce na projekte podporovanom Agentúrou na podporu vedy a výskumu, má riešiteľský tím záväzok publikovať 7 štúdií v recenzovaných vedeckých periodikách, 3 štúdie v nerecenzovaných periodikách a zborníkoch, 8 popularizačných aktivít, 1 medzinárodnú spoluprácu v rámci riešenia projektu. Ďalej sme sa v projekte zaviazali že podáme 1 domáci a 1 medzinárodný projekt vyvolaný potrebou ďalšieho spracovania skúmanej problematiky, že vznikne 1 vedecká monografia alebo odborná knižná publikácia a 30 účastníkov absolvuje formálne alebo neformálne vzdelávanie. Kľúčovou úlohou však je skompletizovanie záverečného výstupu výskumu, teda rukopisu publikácie, ktorá bude

komplexne mapovať odpovede na základnú tému výskumu – Umelecké a spoločenské funkcie súčasného slovenského divadla. Podľa individuálnych plánov jednotlivých riešiteľov je možné predpokladať splnenie publikačných záväzkov predovšetkým v časopise Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV Slovenské divadlo, roč. 62, 2014, čísla 1 – 3. Vydanie monografie závisí od úspechu v grantovom programe Ministerstva kultúry SR, alebo na získaní prostriedkov na tlačiarenské náklady z iných zdrojov. Plán úloh vo vzdelávaní realizujeme formou seminárov v Ústave divadelnej a filmovej vedy SAV, ktoré povedú jednotliví členovia riešiteľského kolektívu projektu a formou prednášok pre poslucháčov doktorandského štúdia v ÚDFV SAV, FDU AU v Banskej Bystrici, UKF v Nitre a na DF VŠMU v Bratislave.

Záver:

- 1. Riešiteľský kolektív splnil všetky plánované výstupy za rok 2013.**
- 2. Stav výskumu preukázateľne smeruje k úspešnému ukončeniu projektu v plánovanom termíne október 2014.**